

การเลี้ยงแกะ

เอกสารคำแนะนำ

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ISBN 974-682-201-2

การเลี้ยงแกะ

ลิขสิทธิ์

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

www.dld.go.th

จัดพิมพ์โดย

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2653-4494, 0-2653-4444 ต่อ 3356, 3357

โทรสาร 0-2653-4934

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2548 จำนวน 10,000 เล่ม

ผู้เรียบเรียง

นางสุภาวัลย์ บรรเลงทอง

นักวิชาการสัตวบาล 8 ว.

กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์เล็ก

กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

โทร. 0-2653-4453, 0-2653-4444 ต่อ 3241-2

คำนำ

การทำฟาร์มแกะเป็นอาชีพใหม่ที่เกษตรกรไทยเริ่มหันมาสนใจ และมีแนวโน้มจะเป็นสัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่ที่มีอนาคต โดยจะเห็นได้จากมีเนื้อแกะนำเข้าจากต่างประเทศวางจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า และตลาดสดบางแห่ง กรมปศุสัตว์เล็งเห็นความสำคัญและโอกาสที่ดีในอาชีพนี้ จึงได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในการเลี้ยงแกะ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรได้นำไปศึกษาและปรับใช้ในฟาร์มต่อไป

กรมปศุสัตว์

สารบัญ

การเลี้ยงแกะ	1
พันธุ์แกะที่กรมปศุสัตว์แนะนำ	2
- พันธุ์แกะเพื่อการตัดขนและผลิตเนื้อ	2
- พันธุ์แกะที่ใช้สำหรับผลิตเนื้อ (แกะเนื้อ)	5
การคัดเลือกแกะที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์	6
- การคัดเลือกพ่อพันธุ์	6
- การคัดเลือกแม่พันธุ์	7
- การคัดลักษณะที่ไม่ดีออกจากฝูง	9
อาหารและการให้อาหาร	10
- อาหารหยาบ	10
- อาหารข้น	12
โรงเรียนและการจัดการ	14
- โครงสร้างโรงเรียน	15
- การแบ่งส่วนใช้งานโรงเรียน	16
- การจัดการในโรงเรียน	16
โรคที่สำคัญในแกะ	18
- พยาธิ	18
- ปอดบวม	19
- เต้านมอักเสบ	20
- ตุ่มหนอง	21
- โรคท้องอืด	22
การดูแลสุขภาพทั่วไป	23
- ขั้นตอนการตัดแต่งกีบ	23
- บริเวณที่เหมาะสมสำหรับการฉีดยา	24
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการดูแลสุขภาพและวิธีปฏิบัติ	25
การเตรียมแกะเพื่อตัดขน	26
ขนแกะส่วนไหนที่คุณภาพดีที่สุด	28
ขั้นตอนการตัดขนแกะ	29
การใช้ประโยชน์จากแกะ	32
หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่เลี้ยงแกะ	33

การเลี้ยงแกะ

แกะเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีคุณค่า ขนและหนังใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม เนื้อ นม ไชบริโภค ทำเครื่องสำอาง ถ้ำใส่เล็กทำด้ายสำหรับเย็บแผลผ่าตัด ซึ่งเป็นสายโนเครื่องดนตรีหลายชนิด เป็นส่วนประกอบไส้กรอกบางชนิด และมูลแกะยังเป็นปุ๋ยที่มีความสำคัญในฟาร์มอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มของการทำฟาร์มแกะนั้น การเลี้ยงแกะกึ่งขนกึ่งเนื้อ เป็นที่นิยมมากกว่า เนื่องจากมีเส้นใยสังเคราะห์ที่สามารถนำมาผลิตเป็นเสื้อผ้าแทนขนแกะได้อย่างใกล้เคียง เนื้อแกะโดยเฉพาะเนื้อจากลูกแกะ (Lamb) จะเป็นที่นิยมของผู้บริโภคมากที่สุด ทั้งนี้มาจากคุณค่าทางอาหาร โดยเฉพาะปริมาณฟลูออรีน ซึ่งมีผลดีต่อฟัน

ผู้เลี้ยงสัตว์หลายๆ คนให้ความเห็นว่า การเลี้ยงโคและเลี้ยงแกะควบคู่กันไปเป็นสิ่งที่ไม่ได้ เพราะสัตว์สองชนิดไม่มีปัญหาในการแย่งอาหารกัน ทั้งนี้เพราะแกะจะกินอาหารหยาบเป็นบางชนิดเท่านั้น ซึ่งต่างกับโค จากสรีระของแกะซึ่งมีลักษณะปากแคบและสามารถขยับริมฝีปากบนได้ จึงสามารถเลือกกินส่วนที่ดีที่สุดของอาหาร

แกะพันธุ์เมอริโน (Merino) ได้รับการยอมรับว่าเป็นแกะที่ให้ขนดีเป็นอันดับหนึ่งของโลก

- พันธุ์เมอริโนและกลุ่มสายพันธุ์ของเมอริโน
(Merino and their derivatives)

แกะพันธุ์เมอริโนมีกำเนิดในประเทศสเปน ซึ่งมีทุ่งหญ้าที่อุดมสมบูรณ์ และกว้างขวาง แกะสามารถเดินทางท่องเที่ยวและหากินได้อย่างอิสระ

แกะที่มีสายพันธุ์เมอริโน มีแพร่หลายทั่วโลก โดยเฉพาะในยุโรปและออสเตรเลีย เช่น ในแซกโซนี (Saxony) เป็นพันธุ์อิเล็กโตรอลเมอริโน (Electoral Merino)

ในออสเตรีย เป็นพันธุ์เนกรีตตี (Negretti) แกะเมอริโนสายพันธุ์ฝรั่งเศสได้ชื่อว่าเป็นสายพันธุ์ที่เป็นต้นพันธุ์และแพร่กระจายไปทั่วโลก

พันธุ์แกะที่กรมปศุสัตว์แนะนำ

พันธุ์แกะเพื่อการตัดขนและผลิตเนื้อ

1. พันธุ์คอร์ริเดิล (Corriedale)

แกะพันธุ์คอร์ริเดิลได้รับการปรับปรุงพันธุ์ในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์โดยการผสมข้ามพันธุ์ระหว่าง ลินคอล์น ทีเชสเตอร์และเมอริโน ปัจจุบันเป็นที่นิยมกันมากใน อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ เอเชียและอัฟริกาใต้

แกะพันธุ์คอร์ริเดิลเป็นแกะกึ่งเนื้อกึ่งขน (dual purpose) โครงสร้างใหญ่ไม่มีเขาและผลิตเนื้อที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็น lamb, hogget และ mutton

(lamb = เนื้อลูกแกะอายุไม่เกิน 5 เดือน, hogget = เนื้อจากลูกแกะช่วงอายุ 10-14 เดือน, Mutton = เนื้อแกะ) ถึงแม้ว่าโดยทั่วไปแล้วการผลิตเนื้อแกะชั้นเยี่ยมจากแกะพันธุ์นี้จะต้อง

ผสมด้วยพ่อแกะพันธุ์เนื้อ (Meat type) แต่ปัจจุบันเนื้อแกะที่ผลิตจากแกะพันธุ์ Corriedale กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นรวมไปถึงหนังแกะพันธุ์นี้ก็มีค่ามากเช่นกันและจะให้ปริมาณขน 5-6 กก.ต่อการตัด 1 ครั้ง (ตัดปีละครั้ง) fiber diameter 27 ไมครอน (เฉลี่ย 25-32 ไมครอน) Staple length 150 มม.

2. พันธุ์บอนด์ (Bond)

แกะพันธุ์บอนด์ ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ในประเทศออสเตรเลียจากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างเปปปินเมอริโน และพ่อพันธุ์ลินคอล์นที่นำเข้ามา เป็นแกะกึ่งเนื้อกึ่งขน จะให้น้ำหนักขนสูงประมาณ 5 กก. สีค่อนข้างขาว long staple และ fiber diameter 22-28 ไมครอน แกะพันธุ์นี้ได้รับการยกย่องว่าลำตัวค่อนข้างยาวและเจ้าเนื้อ ลูกแกะจะมีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี นอกจากนี้ยังมีความอดทน จึงทำให้แกะพันธุ์นี้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปมาได้

3. พันธุ์ดอร์เซต (Dorset)

กรมปศุสัตว์ได้นำเข้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 โดยนำไปเลี้ยงที่ สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปศุสัตว์หลวงแดง จังหวัดระยอง ซึ่งระยะแรกดำเนินงานภายใต้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง และกรมปศุสัตว์ได้นำแกะลูกผสมดอร์เซตพื้นเมือง ไปให้เกษตรกรบ้านห้วยหอม จ.แม่ฮ่องสอน ทดลองเลี้ยงและได้ใช้เป็นแกะพื้นฐานในการทดสอบปรับตัวของแกะที่นำเข้าใหม่ ทั้ง 2 พันธุ์

แกะพันธุ์ดอร์เซตเป็นแกะที่มีถิ่นกำเนิดทางตอนใต้ของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกาได้นำเข้าเมื่อปี ค.ศ. 1885 ต่อมาในปี ค.ศ. 1948 เกิดการกลายพันธุ์ (Mutation) เป็นแกะที่ไม่มีเขา (Polled Dorset) ซึ่งเป็นที่นิยมของเจ้าของฟาร์มทั่วไป พ่อพันธุ์ที่ผสมกับแม่พันธุ์ที่มีขนนุ่ม (fine-wool ewe) จะให้ลูกผสมเพศเมีย ซึ่งผสมพันธุ์ได้ทั้งปี (ไม่มีฤดูผสมพันธุ์) แกะพันธุ์ดอร์เซตเป็นแกะขนาดกลาง หน้าขาว มีขนที่ขา น่านมมาก ให้ขนปานกลางและไม่มีขนสีดำเจือปน

พันธุ์แกะที่ใช้สำหรับผลิตเนื้อ (แกะเนื้อ)

1. พันธุ์คาทาดิน (Katahdin)

กรมปศุสัตว์ ได้รับการสนับสนุนแกะพันธุ์นี้จากสถาบันวินรีอค ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2532 เป็นแกะเนื้อที่ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี สามารถเลี้ยงปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติและสลัดขนได้เมื่ออากาศร้อน ทนพยาธิภายในมากกว่าแกะพันธุ์อื่น เนื้อแกะมีคุณภาพดี ไม่มีกลิ่นสาบ น้ำหนักแรกเกิด 2.5-3.0 กก. น้ำหนักหย่านม 18-20 กก. โตเต็มที่ตัวผู้หนัก 90 กก. ตัวเมียหนัก 55-60 กก.

2. พันธุ์ซานตาอินเนส (Santa Ines)

เป็นแกะเนื้อ นำเข้าจากประเทศบราซิล ปี พ.ศ. 2540 ขนาดใหญ่ ใบหูยาวปรก หน้าโค้งนูน มีหลายสี น้ำหนักแรกเกิด 2.5-3.0 กก. น้ำหนักหย่านม 18-20 กก. โตเต็มที่ตัวผู้หนัก 80-90 กก. ตัวเมีย 60 กก.

3. พันธุ์บาร์บาโดส แบลคเบลลี่ (Barbados Blackbelly)

เป็นแกะเนื้อ มีถิ่นกำเนิดในหมู่เกาะบาร์บาโดส แถบทะเลแคริบเบียนมีสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม และจะมีสีดำที่ใต้คาง ใต้ใบหู ขอบตา และบริเวณพื้นท้องลงมาถึงใต้ขา มีลักษณะพิเศษ คือให้ลูกดก อัตราการเกิดลูกแฝดสูงถึง 60.8 เปอร์เซ็นต์ แม่แกะวัยเจริญพันธุ์หนัก 45 กก. ขนาดครอก 1.5-2.3 ตัวต่อครอก มีน้ำหนักแรกเกิดลูกเดี่ยว 3.0 กก. ลูกแฝด 2.8 กก. น้ำหนักหย่านมเมื่ออายุ 4 เดือน ลูกเดี่ยว 13.7 กก. ลูกแฝด 13.4 กก. และมีน้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 68-90 กก. เพศเมีย 40-59 กก.

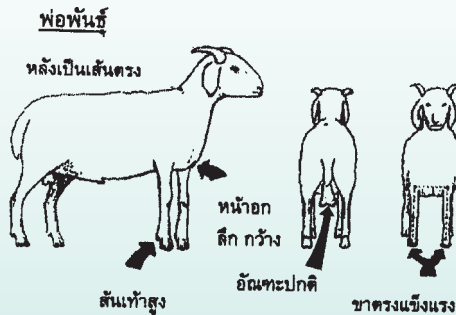

4. พันธุ์ดอร์เปอร์ (Dorper)

เป็นแกะที่พัฒนาพันธุ์ในช่วงปี ค.ศ. 1940 ในแอฟริกาใต้โดยการผสมข้ามพันธุ์ระหว่าง แกะพันธุ์เบลคเฮด เเปอร์เซียน (Blackhead Persian) และพันธุ์ดอร์เซทที่มีเขา (Dorset Horn)

การคัดเลือกแกะที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์

การคัดเลือกพ่อพันธุ์

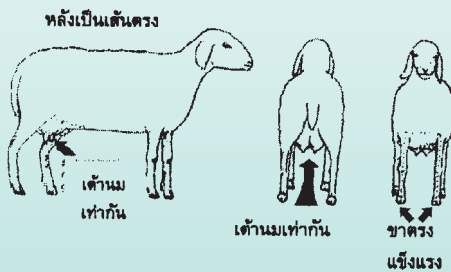
การคัดเลือกแกะไว้เป็นพ่อพันธุ์ จะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการผลิตว่าจะต้องการผลผลิตอย่างไรสู่ตลาด ในการผลิตแกะเนื้อนั้น ตามสากลนิยมสามารถแบ่งเนื้อแกะที่ตลาดนิยมได้เป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ เนื้อลูกแกะ (lamb), เนื้อแกะรุ่น (hogget), เนื้อแกะ (mutton) แต่อย่างไรก็ตามพ่อพันธุ์แกะจะต้องมีลักษณะของการให้เนื้อ กล่าวคือมองดูโดยสายตาจะเห็นเป็นลักษณะของสีเหลี่ยมด้านเท่า ประกอบด้วย ขาสั้น ลำตัวกว้างและแน่น เคลื่อนไหวรวดเร็ว ขาไม่โก่ง กีบและเท้าแข็งแรง ดวงตาแจ่มใส หัวไม่ตก ฟันครบ (ตามอายุ) ขากรรไกรล่างต้องไม่สั้นหรือยาวกว่าขากรรไกรบน เมื่อใช้มือสัมผัส

ร่างกายจะรู้สึกถึงความแข็งแรงของกล้ามเนื้อบริเวณคอ (แกะเนื้อคอต้องสั้น) ความกว้างของไหล่ทั้งสองข้าง ส่วนท้อง-ซี่โครงจะต้องกว้างและแข็งแรง หลังกว้างเนื้อเต็ม (เพราะเป็นส่วนเนื้อสันราคาสูง) จับดูบริเวณกระดูกปลายสะโพกมีเนื้อหรือไม่ และส่วนหางจะต้องเต็ม ซึ่งหมายถึงแกะอ้วนมีเนื้อ ในแกะขนนั้นพ่อพันธุ์จะมีส่วนในการปรับปรุงให้ขนแกะมีคุณภาพดีขึ้น ขนที่ขึ้นตามส่วนต่างๆ ของแกะจะมีคุณภาพไม่เท่ากัน บริเวณหัวไหล่เป็นตำแหน่งที่มีขนคุณภาพดีกว่าส่วนอื่นๆ ของร่างกาย ขนใต้ท้องและเหนือเข่ามีคุณภาพด้อย การดูลักษณะลอนขน (รอยหยัก,คลื่น) เส้นผ่าศูนย์กลางและความยาวของขน ให้พิจารณาขนบริเวณคอ ส่วนความหนาแน่นของขนให้ดูบริเวณซี่โครง การใช้มือลูบและกำขนแกะให้อยู่ในอุ้งมือจะช่วยให้การพิจารณาคูณสมบัติต่างๆ แม่นยำขึ้น และสิ่งสำคัญที่สุดในการเลือกพ่อพันธุ์ คือการตรวจสอบอวัยวะเพศว่าสมบูรณ์หรือไม่ และไม่มีลักษณะผิดปกติ เส้นรอบวงของลูกอذنทะทั้งคู่จะต้องไม่น้อยกว่า 28 เซนติเมตร

การคัดเลือกแม่พันธุ์

แม่พันธุ์

เช่นเดียวกับการคัดเลือกพ่อพันธุ์ ผู้เลี้ยงควรมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงให้แน่ชัดว่าต้องการแม่แกะที่มีคุณภาพอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับสภาพฟาร์มและได้ประโยชน์มากที่สุด ลักษณะที่ควรพิจารณา คือ สุขภาพ โครงสร้าง น้ำหนักตัว

นิสัยการแพะเล็ม (หากินเก่ง) ปริมาณน้ำนม และการเอาใจใส่ดูแลลูก

สุขภาพของสัตว์เป็นสิ่งสำคัญในการฟาร์ม สัตว์ที่มีสุขภาพดีจะเห็นได้จากนัยน์ตาที่แจ่มใส ขนเป็นมัน สัตว์ที่ป่วยเพียงเล็กน้อย สามารถแยกออกจากสัตว์สุขภาพดีได้ ถ้าผู้เลี้ยงใกล้ชิดกับสัตว์เลี้ยงและใช้ความสังเกต บางครั้งสัตว์บางตัวไม่แสดงอาการป่วย ลักษณะภายนอกยังดูแข็งแรง แต่อาจเป็นพาหะของโรคบางอย่างเช่น โรคแท้งติดตอ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการตรวจสอบวินิจฉัยโรครวิธีอื่นๆ ที่มาช่วยสนับสนุน เช่น การเจาะเลือดไปทดสอบ ฯลฯ ในแกะบางตัวที่มีสุขภาพดี กินอาหารที่มีคุณภาพดี มีการจัดการสิ่งแวดล้อมดี แต่แกะนั้นก็ยังมีพอมอยู่ จากโครงสร้างภายนอก จะเห็นว่าแกะตัวนั้นมีกระดูกเล็ก ลำตัวแคบไม่มีความลึก กินมากแต่ไม่โต จึงไม่ควรเลือกไว้ทำพันธุ์ แต่ควรเลือกเฉพาะตัวที่มีลักษณะลำตัวใหญ่ค่อนข้างเจ้าเนื้อไว้ใช้ทำพันธุ์

ในแกะพันธุ์หนักหรือพันธุ์ขนาดใหญ่ แม่แกะจะมีน้ำหนักสูงถึง 80-90 กิโลกรัม แกะพวกนี้จะให้ลูกโตเร็ว สามารถทำน้ำหนักส่งตลาดได้เร็วกว่าแม่แกะที่มีขนาดเล็กน้ำหนัก 36-45 กิโลกรัม ดังนั้นในฤดูแล้งจึงจำเป็นต้องมีการจัดเตรียมอาหารเสริม เพราะแม่แกะขนาดใหญ่ต้องใช้พื้นที่ และอาหารในการดำรงชีพมากกว่าแกะขนาดเล็ก รวมถึงการให้ผลผลิตด้วย นอกจากนี้นิสัยการแพะเล็มของแกะก็มีความแตกต่างกันระหว่างพันธุ์แกะ และกลุ่มแต่ละกลุ่มด้วย แกะพันธุ์เมอร์โนได้ชื่อว่ามีความฉลาดของการรวมกลุ่มที่ดี แกะบางตัวจะมีนิสัยชอบแตกกลุ่มหรือบางตัวไม่ขยันหากิน เมื่อมีเหตุการณ์ผิดปกติ เช่น ท้องฟ้ามีดฝนตกพว่ๆ จะรีบกลับคอก แต่บางตัวก็ยังคงแพะเล็มอยู่ ซึ่งผู้เลี้ยงจะต้องสังเกตเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการคัดเลือกสัตว์ไว้ทำพันธุ์

การคัดลักษณะที่ไม่ดีออกจากฝูง

ก) ขากรรไกรบนล่างไม่เสมอกัน

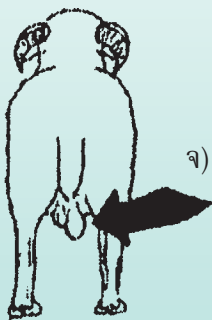
ข) ตาบอด

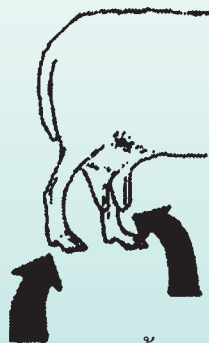
ค) ขาโค้งงอ

ง) ปลายเขาโค้งแทงคอ

จ) อัณฑะใบเดียว

แต่นมแพบ

ฉ) สันเท้าไม่สูง

อาหารและการให้อาหาร

จากการที่แกะมีทางเดินอาหารที่ซับซ้อน และมีขนาดใหญ่กว่าสัตว์กระเพาะเดี่ยว ประกอบกับมีจุลินทรีย์อาศัยอยู่ในกระเพาะส่วนหน้า จึงทำให้อาหารแกะแตกต่างไปจากสัตว์กระเพาะเดี่ยวทั่วไป ในด้านชนิดของอาหาร และปริมาณที่แกะต้องการจึงแบ่งอาหารได้ 2 ประเภท คือ

1. อาหารหยาบ (Roughage)
2. อาหารข้น (Concentrate)

อาหารหยาบ

ได้แก่ พืชที่นำมาใช้เป็นอาหารแกะในรูปของอาหารสดหยาบ อาหารหยาบแห้ง หรืออาหารหยาบหมัก ได้แก่ หญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ พืชตระกูลถั่วบางชนิด หรือเศษเหลือจากพืชบางชนิด เช่น ต้นข้าวโพด ฟางข้าว หรือเศษผักต่างๆ และอาจจะมีวัชพืชบางชนิดที่ใช้เป็นอาหารหยาบได้ เช่น ไมยราบยักษ์

เป็นต้น ซึ่งโดยปกติแล้วอาหารหยาบจะเป็นอาหารหลักสำคัญของแกะ เพราะมีราคาถูกหาง่าย ถ้าอาหารหยาบมีคุณค่าทางอาหารสูงพอสมควรการให้อาหารกินอาหารหยาบ ในปริมาณที่ต้องการ แกะก็จะได้รับโภชนะครบถ้วน และอยู่ในระดับที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย

ลักษณะของอาหารหยาบ เป็นอาหารประเภทฟาม มีปริมาณสูงแต่น้ำหนักน้อย ลักษณะที่เด่นชัดคือ มีเยื่อใยสูงกว่า 18 เปอร์เซ็นต์ การย่อยได้ของโภชนะต่างๆ อยู่ในระดับต่ำ แต่อาหารหยาบบางชนิด เช่น ข้าวโพดหมัก คุณภาพดีมีการย่อยได้สูงพอสมควรจะมี TDN ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์

ความอุดมสมบูรณ์ของพืชอาหารสัตว์หรือปริมาณพืชอาหารสัตว์ที่จะมีให้สัตว์กิน ในการเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้องจำเป็นต้องมีการจัดทำแปลงหญ้า ถ้ามีการจัดการแปลงหญ้าที่ดี ให้ผลผลิตสูง และพืชอาหารสัตว์ในแปลงหญ้ามีคุณค่าทางอาหารสูง โดยอาจจะมีการปลูกพืชตระกูลถั่วร่วมด้วย การกระจายของพืชอาหารสัตว์ในแปลงเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ จำนวนสัตว์ ระยะเวลาที่ปล่อยให้สัตว์เข้าไปแทะเล็มในแปลง จะมีผลกระทบกับปริมาณอาหารที่สัตว์ได้รับ

แนวทางการใช้อาหารหยาบให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้อง

1. ปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ โดยอาจปลูกพืชตระกูลถั่วแซมในแปลงหญ้าหรือปลูกสลับกับแถวของพืชอาหารสัตว์ จะเป็นการช่วยปรับปรุงดินให้มีคุณภาพดีขึ้นด้วย

2. การจัดการแปลงหญ้าที่มีประสิทธิภาพ

การจัดการให้มีพืชอาหารสัตว์พอเพียงกับการกินของสัตว์ และมีคุณภาพดีตลอดเวลาเป็นเรื่องค่อนข้างจะซับซ้อนแต่อย่างไรก็ตามมีข้อควรพิจารณาในการทำแปลงหญ้าดังนี้

- การคัดเลือกพันธุ์ ควรเลือกที่ให้ผลผลิตสูงมีคุณค่าทางอาหารสูง มีสารพิษน้อย ทนทานต่อสิ่งแวดล้อมมีความสะดวกในการเข้าจัดการแปลงหลังปลูกเพราะหญ้าบางชนิด ไม่สามารถใช้เครื่องมือเข้าไปไถพรวนหลังปลูกหรือต้องปลูกซ่อมทุกปี ทำให้ยุ่งยากและเสียเวลารวมถึงค่าใช้จ่ายด้วย

- ระบบชลประทาน การให้น้ำในอัตราที่เหมาะสมจะทำให้พืชอาหารสัตว์มีการเจริญเติบโตได้ดี

การใส่ปุ๋ย ในพื้นที่ที่ขาดธาตุอาหาร สำหรับการเจริญเติบโตของพืช จะช่วยให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นและที่สำคัญจะมีแร่ธาตุในพืชนั้นดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้สัตว์ได้รับแร่ธาตุครบตามที่ร่างกายต้องการ

3. การเก็บถนอมอาหารพยาย

โดยการทำหญ้าหมัก (Silage) หรือหญ้าแห้ง (Hay)

อาหารข้น

อาหารข้น (Concentrate) เป็นอาหารอีกชนิดหนึ่งที่ใช้เป็นอาหารแคะในบางช่วงระยะเวลาของการผลิตแคะที่ต้องการผลผลิตในปริมาณที่สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาที่ต้องการผลผลิตสูงกว่าปกติหรือเร่งด่วน คือ ในช่วงขุนหรือเลี้ยงลูก ซึ่งในขณะนั้นร่างกายมีความต้องการโภชนะต่างๆ สูงกว่าปกติเนื่องจากการให้ผลผลิตสูงอยู่ในช่วงระยะเวลาที่อาหารพยายมีคุณค่าทางอาหารต่ำแคะได้รับหรือกินอาหารพยายได้น้อย ทำให้ร่างกายได้รับโภชนะต่ำกว่าระดับที่ร่างกายต้องการ ในกรณีนี้การให้อาหารข้นจะช่วยทำให้สัตว์ได้รับโภชนะเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากอาหารพยาย และอยู่ในระดับที่พอเพียงกับร่างกายที่ต้องการ แต่ถ้าอาหารพยายมีคุณค่าทางอาหารสูง สัตว์กินได้มาก และร่างกายสัตว์ในขณะนั้นมีความต้องการโภชนะการสำหรับการผลผลิตในปริมาณที่ไม่มากจนเกิดไปนัก ภายใต้อาณการณเช่นนี้การให้อาหารพยายแต่เพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้แคะ

ได้รับโภชนะต่างๆ พอเพียงกับที่ร่างกายต้องการโดยไม่จำเป็นต้องมีการให้อาหาร
ชั้นแต่อย่างใด

การให้อาหารชั้นกับแกะ จะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตให้เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้
เนื่องมาจากอาหารชั้นมีราคาแพง แต่ถ้าพิจารณาต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น
เปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่จะได้รับแล้ว ถ้าปรากฏว่าได้ผลตอบแทนที่ดีกว่า
การใช้อาหารชั้นก็เป็นประโยชน์ต่อการผลิตแกะ

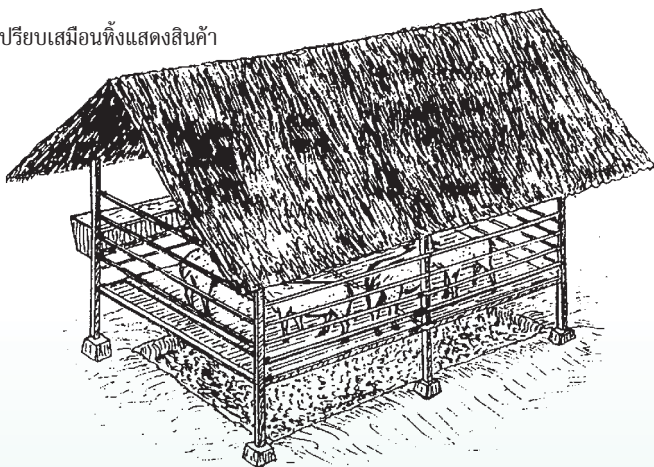
อาหารชั้นจะคล้ายคลึงกันกับอาหารสัตว์กระเพาะเดี่ยวต่างๆ ไป เช่น
อาหารสุกร หรือสัตว์ปีก โดยมีโภชนะต่างๆ ที่สำคัญ เช่น โปรตีน พลังงาน ไขมัน
และแร่ธาตุ อยู่ในปริมาณที่มากพอสำหรับความต้องการของสัตว์ในขณะนั้น
แต่อาหารชั้นของแกะจะมีความแตกต่างกับอาหารสัตว์กระเพาะเดี่ยว ในส่วนของ
คุณภาพหรือชนิดของวัตถุดิบที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมของอาหารชั้นนั้น ทั้งนี้
เนื่องจากแกะจะมีกระเพาะส่วนหน้า ได้แก่ กระเพาะรูเมน เรคติคูลัม และ
โอมาซิม ที่มีขนาดใหญ่ประกอบกับการมีจุลินทรีย์อาศัยอยู่ในกระเพาะเหล่านี้
สิ่งเหล่านี้ทำให้อาหารสำหรับแกะมีราคาต่ำกว่าอาหารสัตว์กระเพาะเดี่ยวทั่วไป

การประกอบสูตรอาหารชั้นสำหรับแกะ จะเหมือนกับการประกอบสูตร
อาหารสำหรับสัตว์กระเพาะเดี่ยวทุกประการ โดยพิจารณาจากวัสดุอาหารสัตว์
ที่เป็นแหล่งโภชนะต่างๆ เช่น แหล่งโปรตีน แหล่งพลังงาน แหล่งไขมัน และ
แร่ธาตุต่างๆ การให้อาหารชั้นกับแกะจะต้องพิจารณาถึงความต้องการของ
ร่างกายสัตว์ ในขณะนั้นเป็นสำคัญ โดยจัดสัดส่วนระหว่างอาหารชั้นกับอาหาร
หยาบให้สอดคล้องกับสภาพของการผลิตในขณะนั้น วิธีการนี้จะเป็นการใช้
อาหารที่ถูกต้องที่สุด และใช้ประโยชน์จากอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้
สัดส่วนระหว่างอาหารชั้นกับอาหารหยาบนี้ จะต้องไม่อยู่ในระดับที่ทำให้เกิด
ผลเสียต่อคุณภาพของผลผลิต เช่น การใช้อาหารชั้นมากเกินไปจะทำให้สุขภาพ
ของแกะเสียไป เช่น ทำให้เกิดโรค หรืออาการผิดปกติต่างๆ ที่เกิดจากการ
เมตะโบลิซึมของอาหาร หรือการทำงานของทางเดินอาหารบางส่วนผิดปกติไป

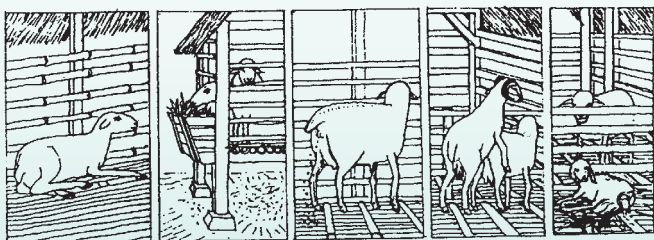

โรงเรือนและการจัดการ

โรงเรือนเปรียบเสมือนห้องแสดงสินค้า

โรงเรือน (คอก) เป็นที่สำหรับและใช้ทำกิจกรรมต่างๆ

พักผ่อน

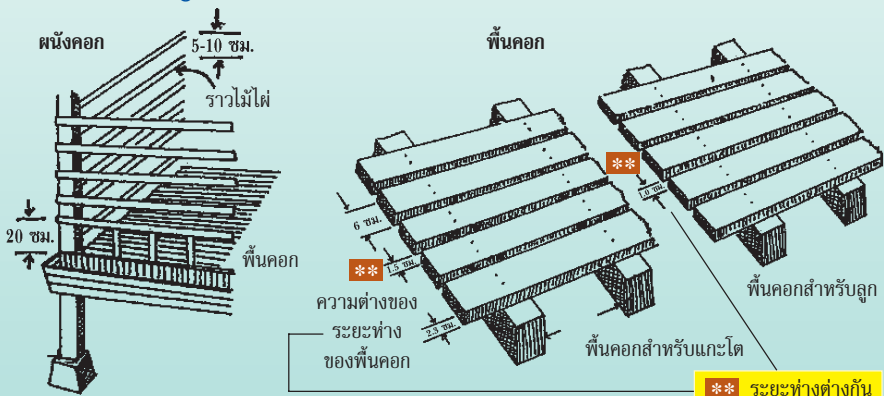
กินอาหาร

เปลี่ยนอริยาบท

ผสมพันธุ์

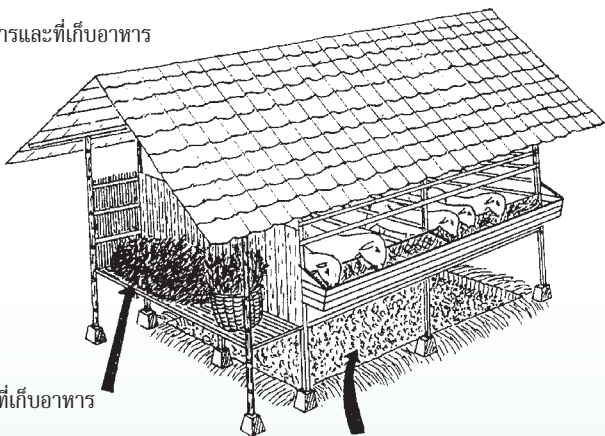
คลอดและเลี้ยงลูก

ส่วนประกอบสำคัญของคอก

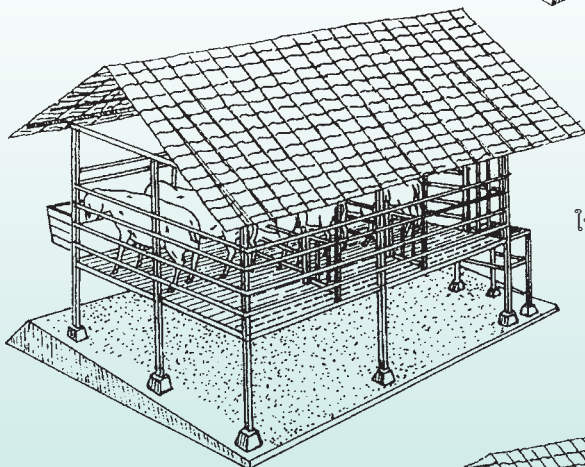
โครงสร้างโรงเรือน

รางอาหารและที่เก็บอาหาร

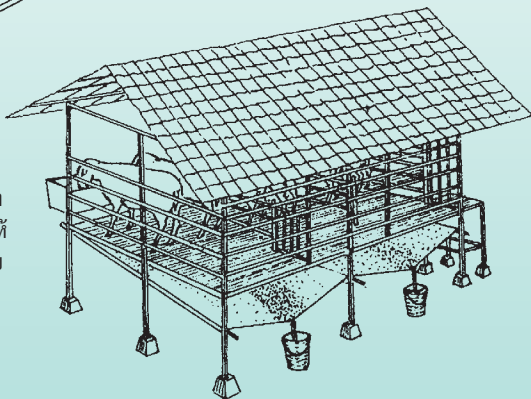
ที่เก็บอาหาร

มูลและปัสสาวะ

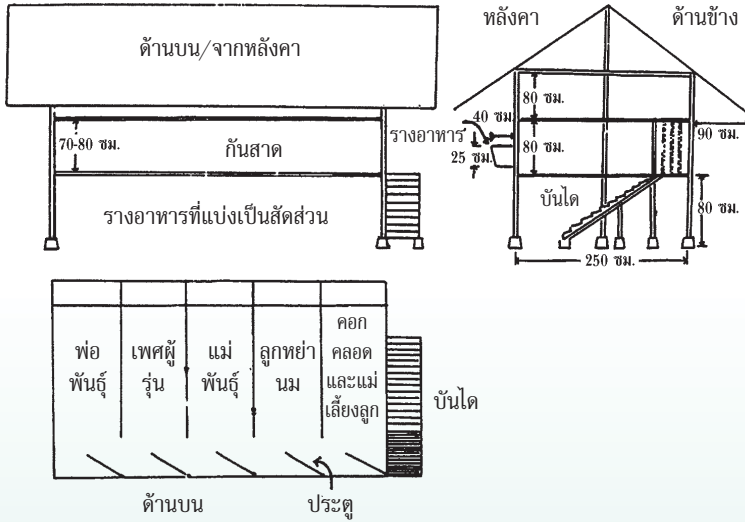

ด้านล่างของคอกเทคอนกรีต
ให้ลาดลงด้านหนึ่งเพื่อความสะดวก
และง่ายในการเก็บมูล
(ประมาณ 10 องศา)

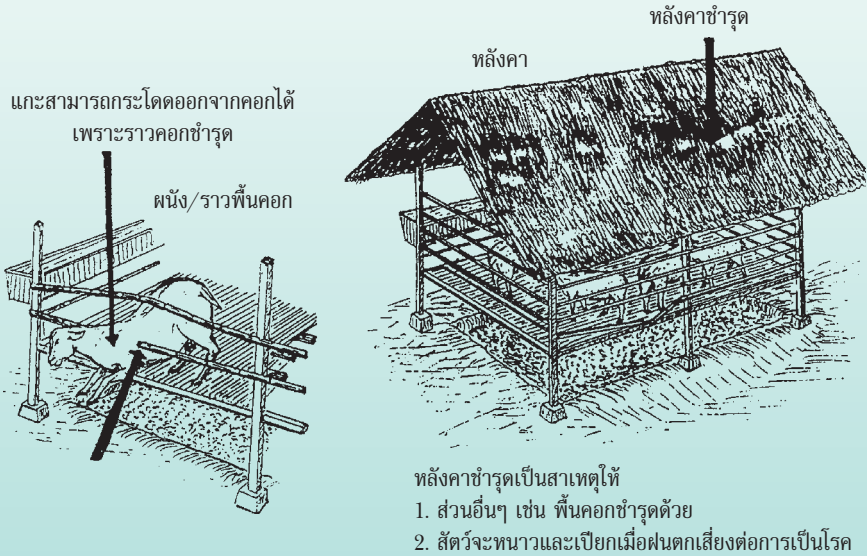
ในคอกขนาดเล็กการใช้แผ่นพลาสติก
รองพื้นคอกให้ลาดเทลงสู่ถังจะช่วยให้
บริเวณคอก สะอาดและสามารถเก็บ
ปัสสาวะไปใช้เป็นปุ๋ยได้ด้วย

การแบ่งส่วนใช้งานในโรงเรือน

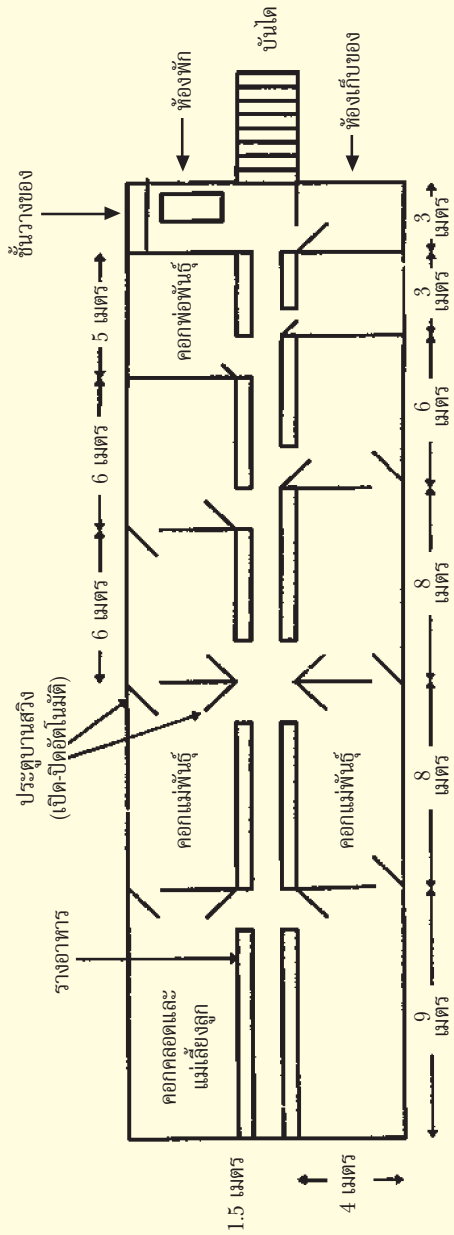
การจัดการในโรงเรือน

- หลังคาชำรุดเป็นสาเหตุให้
1. ส่วนอื่นๆ เช่น พื้นคอกชำรุดด้วย
 2. สัตว์จะหนาวและเปียกเมื่อฝนตกเสี่ยงต่อการเป็นโรค

แบบโครงสร้างโรงเรือนขนาดฝูง 180 แม่ คอกละ 0.7 ม²
พื้นที่สำหรับลูก 80 ตัว และย้ายแม่กลับคอกเดิมหลังคลอด 2 อาทิตย์

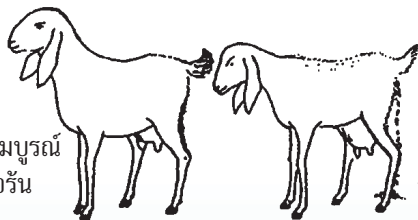

โรคที่สำคัญในแกะ

พยาธิ

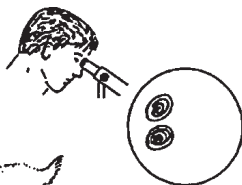
1. อาการที่ปรากฏ

สัตว์สุขภาพดี, สมบูรณ์
และกระตือรือร้น

สัตว์ป่วย

- พอม ขนหยาบตั้งชันและแข็งขี้ม
- ท้องเสีย
- ซีดเซียว
- คางบวมน้ำ
- ตายกะทันหัน

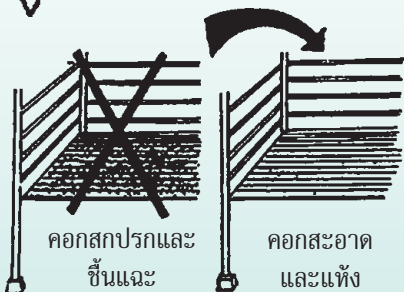

2. การรักษา

ให้ยาถ่ายพยาธิ

3. การป้องกัน

- ให้ยาถ่ายพยาธิตามระยะเวลา
- เปลี่ยนชนิดของยาที่ใช้ทุกปี
ป้องกันพยาธิคือยา

ตัดหญ้าตอนบ่าย

12.00-15.00 น. ป้องกัน
พยาธิและความชื้น

ตัดหญ้าเฉพาะ
ส่วนยอด

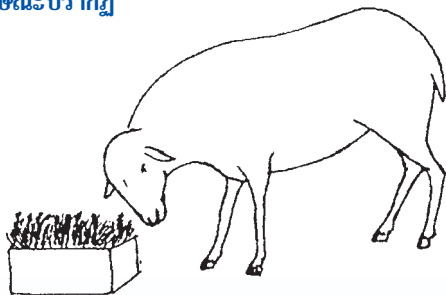
3-4 อาทิตย์แรก (ช่วงที่ 1)

- ปล่อยสัตว์แพะเล็มช่วงสาย
12.00-15.00 น.
- จัดให้มีการหมุนเวียน
ในการใช้แปลงหญ้าควรว
เว้นระยะ 8-12 อาทิตย์
จึงกลับมาใช้แปลงเดิม

ปอดบวม

1. ลักษณะปรากฏ

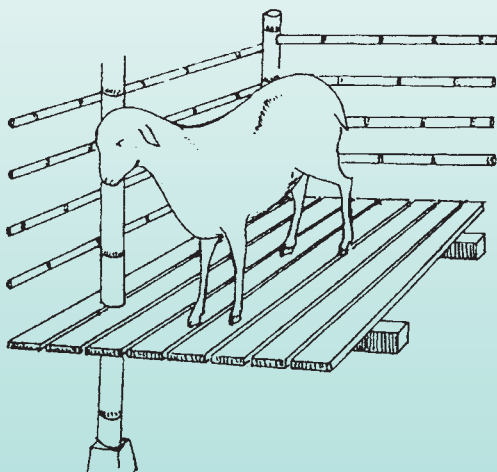
- สัตว์จะแสดงอาการไอบ่อยๆ
- เบื่ออาหาร
- มีไข้
- หายใจลำบาก
- มีน้ำมูก

2. การรักษา

- ให้อาบน้ำอุ่นๆตามลำตัว

3. การป้องกัน

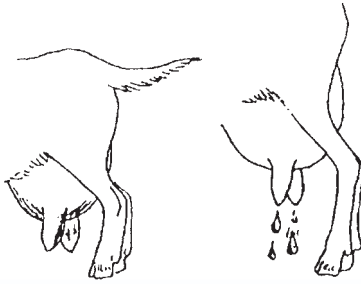

โรงเรือนจะต้องสามารถป้องกันฝนสาดและโปร่งพอที่จะทำให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี เพื่อหลีกเลี่ยง

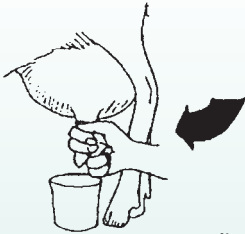
เต้านมอักเสบ

1. อาการ

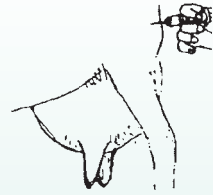

- เต้านมสีแดงจับดูจะรู้สึกว้าวร้อนและสัตว์จะแสดงอาการเจ็บเมื่อถูกสัมผัส น้ำนมที่รีดได้อาจมีสีแดง/เหลือง/เขียว

2. การรักษา

- ใช้ยาฆ่าเชื้อ

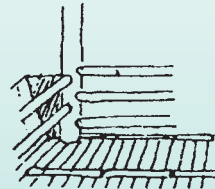

- ฉีดยาฆ่าเชื้อเข้ากล้ามเนื้อหลังพร้อมกับให้ทางทวารมัตถ์ในกรณีที่รุนแรง

3. การป้องกัน

อย่าให้คอกสกปรก

รักษาคอกให้สะอาด

หลังรีดนมจุ่มหัวนมในน้ำยาฆ่าเชื้อ ป้องกันการติดเชื้อ

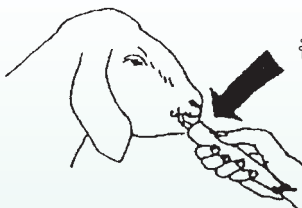
ตุ่มหนอง

1. อาการปรากฏ

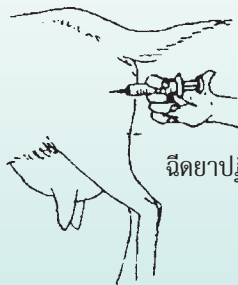

มีแผลตกสะเก็ดรอบๆ ริมฝีปาก

2. การรักษา

ป้ายด้วยยาปฏิชีวนะหรือทิงเจอร์ไอโอดีน 7%
หลังจากขูดเอาสะเก็ดออกแล้ว

ฉีดยาปฏิชีวนะ

ดูแลเรื่องอาหารโดยจัดอาหารที่
อ่อนนุ่มรวมถึงหญ้าที่ตัดให้ควร
จะเป็นส่วนยอด เพื่อป้องกันการ
ระคายเคืองอันจะเป็นสาเหตุให้
สัตว์ไม่กินอาหาร

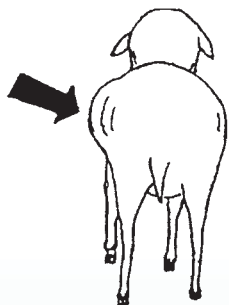
3. การป้องกัน

- การนำสัตว์ภายนอก
เข้าฟาร์มต้องแน่ใจว่า
ปราศจากโรคนี้
- ถ้าเกิดโรคนี้ระบาดบริเวณ
รอบๆ ฟาร์มให้ขังสัตว์ไว้
ในคอก

โรคท้องอืด

1. อาการที่ปรากฏ

- สัตว์จะแสดงอาการกระสับกระส่ายไม่อยู่นิ่ง, หายใจลำบาก
- ทางด้านซ้ายของสัตว์จะเห็นว่ากระเพาะจะโป่งพองจนเห็นได้ชัด
- ถ้ากดหรือเคาะดูบริเวณนั้นจะรู้สึกว่างกลวง

2. การรักษา

- จับให้สัตว์ยืน
- ใส่ม้าท่อนคาบไว้
- กรอกน้ำมันพืชชนิดใดก็ได้ประมาณ 1 แก้ว

- ใช้เครื่องมือทำเองจากกระบอกไม้ไผ่ใหม่ๆ หลาวให้หมดเสี้ยนตัดปลายเป็นสามเหลี่ยมแทงระหว่างซี่โครงและกระดูกสะโพกเพื่อให้ลมออกจากกระเพาะ แต่วิธีนี้อาจทำให้สัตว์ตายได้ถ้าไม่ชำนาญ

3. การป้องกัน

- อย่าให้หญ้าอ่อนจำนวนมากๆ
- หญ้าสดที่ให้ควรตั้งให้น้ำค้างแห้งเสียก่อนและไม่ให้อัญญาพืชทั้งฝัก เช่น ถั่วที่ยังไม่กะเทาะเปลือก

การดูแลสุขภาพทั่วไป

ตัดแต่งกีบด้วยกรรไกร

กีบที่ยาวเกินไปทำให้แกะเดินไม่สะดวก

ขั้นตอนการตัดแต่งกีบ

แกะฝุ่นละออง
จากอุ้งเท้า

เล็มขอบกีบด้านนอก
ให้เรียบ

ตัดเล็มหนังที่ฉีกขาด
ใต้อุ้งเท้าให้หมด

เล็มรอยตัดให้เสมอกัน

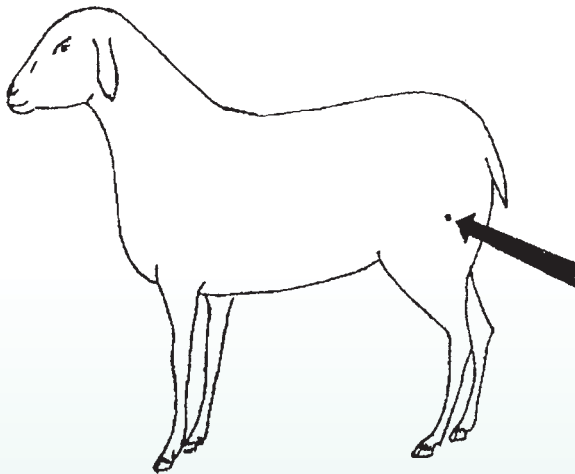
เล็มผิวหนังใต้อุ้งเท้า

เมื่อแล้วเสร็จจะเห็นว่า
สัตว์ยืนอย่างมั่นคง

บริเวณที่เหมาะสมสำหรับการฉีดยา

บริเวณที่เหมาะสมสำหรับการฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อ

- ฆ่าเชื้อไซริงค์และเข็มในน้ำเดือดก่อนใช้และหลังใช้งาน
- แทะเข็มบริเวณกล้ามเนื้อของหัวไหล่หรือขาหลัง
- ตรวจสอบว่าแทงเข้าเส้นเลือดหรือไม่ โดยค่อยๆ ดึงแกนไซริงค์ ถ้ามีเลือดติดเข้ามาในหลอดยาให้ย้ายเข็มไปจุดใหม่เมื่อฉีดยาเสร็จแล้วใช้มือกดบริเวณที่ฉีดสักครู่เพื่อให้เลือดกระจายตัว ไม่ให้ไหลออกมาตรงรอยเข็ม

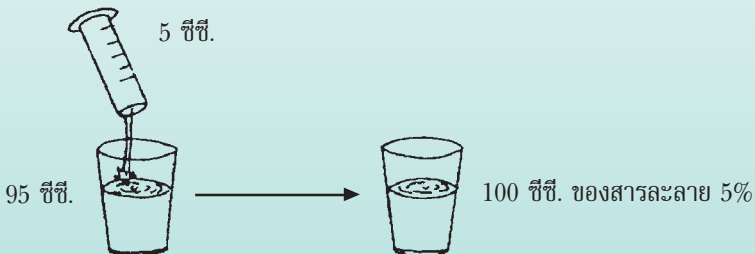
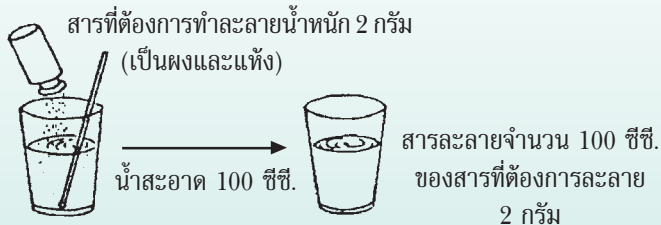
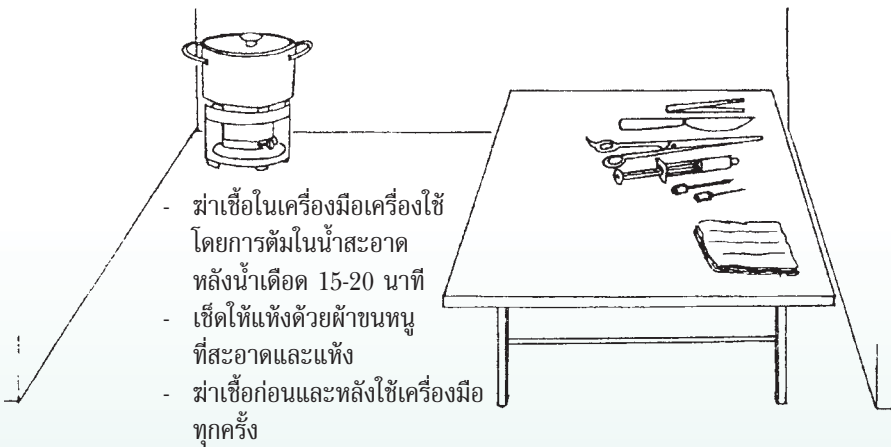
การฉีดยาเข้าใต้ผิวหนัง

- ฆ่าเชื้อไซริงค์และเข็มในน้ำเดือดก่อนใช้และหลังใช้งาน
- แทะเข็มเข้าใต้ผิวหนังบริเวณคอโดยดึงหนังระหว่างชอกคอขึ้นและค่อยๆ เดินยา

อุปกรณ์ที่ใช้ในการดูแลสุขภาพและวิธีปฏิบัติ

ถ้าสารที่ต้องการทำละลายเป็นของเหลวต้องการปริมาตร 100 ซีซี. ให้เทสารนั้นจำนวน 5 ซีซี. ลงในน้ำสะอาด 95 ซีซี.

การเตรียมแกะเพื่อตัดขน

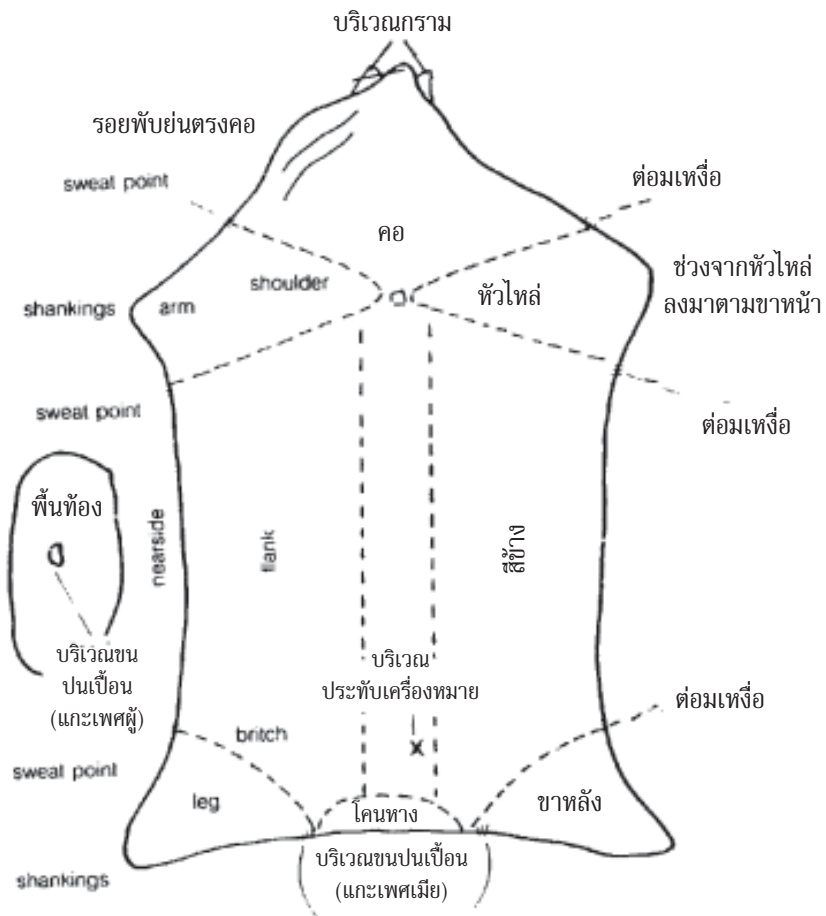
ในการเลี้ยงแกะขน เพื่อตัดขนจำหน่ายหรือนำขนแกะที่ได้มาแปรสภาพเป็นผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง เช่น ฝ้ายคลุมไหล่ เสื้อผ้า ฯลฯ การเตรียมการสำหรับตัดขนเป็นเรื่องที่จะต้องวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้ได้ขนแกะที่มีคุณภาพ มีข้อปฏิบัติที่ควรจะต้องใส่ใจ 5 ประการ ได้แก่

1. ให้มีการปนเปื้อนน้อยที่สุด
2. เตรียมสถานที่สำหรับการตัดขนให้เหมาะสม อาจทำยกพื้นสี่เหลี่ยมด้านเท่าสำหรับการตัดขน ขนาด 1.5x1.5 เมตร และ มีโต๊ะสำหรับวางขนแกะที่ตัดแล้ว (Skirting table) เพื่อคัดสิ่งแปลกปลอมออกจากขนก่อนบรรจุลงถุง
3. แยกขนบริเวณท้องออกไว้ต่างหาก
4. แยกขนที่ต่างคุณภาพ โดยชนิดและถุงที่ใช้บรรจุ
5. บรรจุขนแกะให้เต็มถุงที่ใช้เก็บ

ผลผลิตขนจะเป็นผลงานตลอดปี คุณภาพของขนแกะจะขึ้นกับผลของการคัดเลือก การจัดการและสิ่งแวดล้อมในการผลิต ผู้เลี้ยงแกะจะต้องใช้เวลาถึงหนึ่งปีในการเจริญเติบโตของขนแกะ (ตัดปีละ 1 ครั้ง) แต่ใช้เวลาแค่ 2-3 นาทีในการเก็บเกี่ยวผลผลิตนี้ ดังนั้นผู้เลี้ยงแกะจะสามารถปรับปรุงผลตอบแทนจากขนโดยง่าย ๆ กล่าวคือแกะควรอยู่ในคอกที่สะอาดปราศจากสิ่งปนเปื้อน เช่น เมล็ดหญ้า และฝุ่นอย่างน้อย 4 ชั่วโมงก่อนถูกตัดขนหรือ 12 ชั่วโมง จะดียิ่งขึ้นระหว่างนี้ควรควบคุมเรื่องการให้น้ำและอาหาร ซึ่งข้อปฏิบัตินี้เป็นเหตุผลในการทำความสะดวกพื้นคอก ทั้งนี้ เพราะคอกจะต้องมีหลังคากันฝนอยู่แล้ว ดังนั้นถึงแม้ว่าฝนจะตกแกะก็จะไม่เปียกฝน ถ้าขนเปียกไม่สมควรตัด

แสดงส่วนของร่างกายแกะและคุณภาพขน

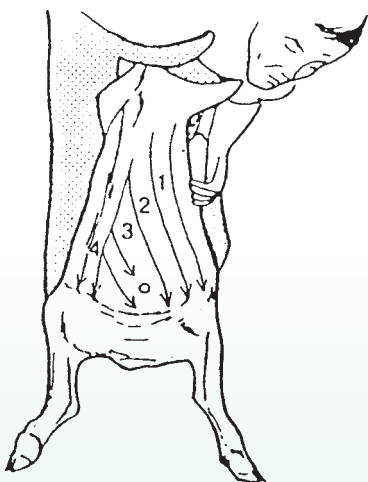

ขนแกะส่วนไหนคุณภาพดีที่สุด

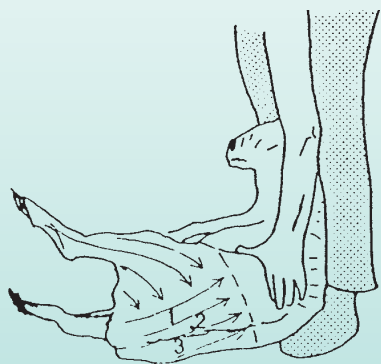
โดยทั่วไป แล้วขนจากบริเวณไหล่จะเป็นส่วนที่มีคุณภาพดีที่สุด เพราะเป็นส่วนที่อ่อนนุ่มที่สุด เป็นส่วนของขนที่เรียกว่า Crimp (ขนที่หยักเป็นคลื่น ความอ่อนนุ่มขึ้นกับความถี่ของคลื่น) เมื่อตัดขนเสร็จแล้ว ช่วงที่นำขึ้นโต๊ะ *Skirting* จะมีส่วนของ sweat point (ต่อมเหงื่อ) ที่จะต้องตัดทิ้ง ในส่วนขนที่สีข้าง (flank) ต่อจากหัวไหล่และอกลงมาตามซี่โครงและขาหลังเป็นส่วนที่ขนค่อนข้างเส้นใหญ่ และมีน้ำหนักและขึ้นเงา (มีประกาย) ขนในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่ผู้ซื้อตัดสินใจในการให้ราคา ขนในส่วนในช่วงขาหลังจะแข็งกว่าในช่วงสีข้างควรเก็บออก รวมถึงขนแซมก็ควรเอาออกด้วย ปริมาณที่คัดทิ้งในขนแกะแต่ละตัวขึ้นกับความแตกต่างของขน และลักษณะเช่นนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในแกะลูกผสม ขนในบริเวณขาหลัง มักจะมีปัญหา ในส่วนปลายขนที่ค่อนข้างแบนราบและปลายตัด เนื่องจากเป็นบริเวณที่แกะนอนทับ นอกจากนี้ยังปนเปื้อนด้วยฝุ่น ทราย เมล็ดหญ้า รวมทั้งปัสสาวะและอุจจาระด้วย ขนในส่วนหลัง (Back) มักจะปนเปื้อนด้วยฝุ่นทรายจำนวนมาก ลักษณะของขนในส่วนนี้จะบางและสั้นกว่าขนในส่วนสีข้าง (flank) ส่วนขนบริเวณท้อง (Belly) โดยเฉพาะแกะตัวผู้จะมีปัสสาวะปนอยู่มาก ข้อควรคำนึงอีกประการก็คือ เวลาตัดขนจะต้องแบ่งแยกสัตว์เป็นกลุ่ม lamb (ลูกแกะอายุไม่เกิน 1 ปี) yearling (แกะอายุเกิน 1 ปีขึ้นไป) ewe (แม่พันธุ์) โดยพิจารณาจากพันธุ์ คุณภาพของขน และความยาวของขน แกะที่เพิ่งนำมาเข้าฝูงใหม่ แกะป่วย ต้องแยกออก แกะที่มีขนสีอื่นๆ จะต้องกันไว้ตัดเป็นชุดสุดท้าย

ขั้นตอนการตัดขนแกะ

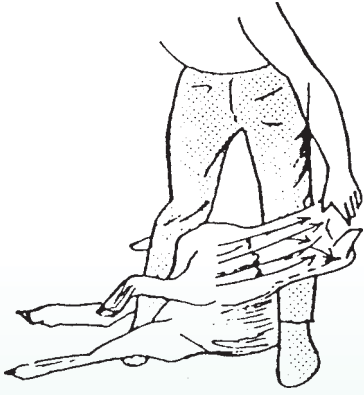

1. จัดตัวแกะอยู่ระหว่างเข่าทั้งสองข้างของผู้ตัด ใช้หัวเข่าบังคับให้แกะอยู่นิ่งและพักขาหน้าด้านขวาของแกะไว้ทางด้านซ้ายของผู้ตัดเพื่อให้หนังบริเวณด้านท้องตึง จังหวะแรกของการตัดให้ไถปัดตาเลื่อนลงมาทางซ้าย ให้ชิดด้านซ้ายมากๆ ไถลงตามแนวจังหวะที่สองให้เป็นเส้นขนานกับเส้นแรก จังหวะที่สามขยับให้ค่อนมาทางขวา 2 ครั้ง เป็นช่วงสั้น ตัดให้หมดในช่วงท้อง จังหวะที่สี่ให้ตัดทางด้านขวาที่เหลือ ระวังหัวนมในแกะเพศเมียและอวัยวะเพศผู้

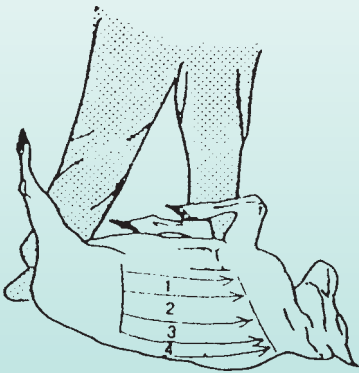

2. จับแกะนอนตะแคงหันด้านซ้ายขึ้น ให้แกะนอนเอาหัวพียงขาของผู้ตัดในท่าสบาย แต่เดินไม่ได้ โดยใช้มือซ้ายของผู้ตัดกดไว้ ไถปัดตาเลื่อนจากปลายขาหลังขึ้นมาสี่แฉกโดยให้มาหยุดตรงต้นขาหลัง จากนั้นตัดอีกสามแฉกจากหางขึ้นมาจนถึงบริเวณเอว ใช้มือซ้ายช่วยดึงหนังให้ตึงเพื่อให้ปัดตาเลื่อนไถได้เป็นแนวเรียบ

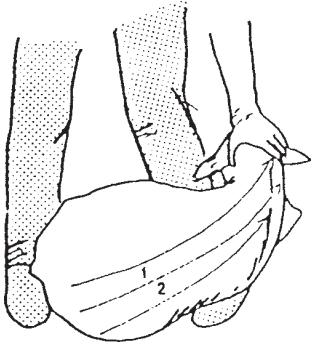

3. จัดทำให้ขาขวาของผู้ตัดอยู่ระหว่างขาหน้าและขาหลังของแกะ จับหัวแกะให้เงยขึ้นไปทางหลังและให้คอแกะอยู่บริเวณใต้เข่าซ้ายของผู้ตัด วางน้ำหนักตัวของผู้ตัดบนขาซ้ายและอย่าให้แกะนั่งตัวตรงมากบังคับให้เอน ตัดขนบริเวณคอจิ้งหะแรกตัดได้เส้นเลือดแดงใหญ่ หรือบริเวณที่เป็นรอยพับแถบบริเวณคอจิ้งหะที่สองตัดให้ขนานกันไป แต่พยายามตัดบริเวณด้านล่างของหู และหัว และบริเวณหน้าให้หมด จิ้งหะต่อไป ตัดบริเวณขาหน้าและตัดจากไหล่ไปยังลำคอ

4. จัดให้แกะนอนตะแคง ตัดส่วนด้านข้างที่เหลือนตามยาวลำตัวจนถึงกลางหลัง ให้ขาหน้าอยู่ในสภาพงอขาไว้ไม่ใช่ชี้ไปทางหัว ถ้ารู้สึกว่าหนังแกะค่อนข้างหลวม ใช้มือซ้ายดึงให้อยู่ในสภาพตั้งพยายามตัดแค่สามครั้งจากด้านข้าง ในช่วงที่ตัดขนจากขาหลังไม่จำเป็นต้องตัดเลยมาจนถึงหลังและขาหลัง ซึ่งเป็นรอยย่น ให้แน่ใจว่าพินกลางของปัตตาเลื่อนทาบอยู่กับขนอย่าทำมุมหรือยกส่วนหน้าของปัตตาเลื่อนขึ้น เพราะจะแทงเข้าไปผิวหนังได้

5. จัดแคะให้ส่วนหน้าอยู่ใต้ขาซ้ายของผู้ตัด ใช้ขาขวากดทางแคะไว้ ใช้กำลังเท้าช่วยให้มือซ้ายที่จับหัวแคะสามารถหมุนตัวแคะได้ โถสองครั้งบนส่วนหลังให้เป็นแนวยาว ครั้งที่สามโถโดยใช้เท้าขวาช่วยดันให้แคะเผยอตัวขึ้น

6. หนีบตัวแคะให้อยู่ระหว่างขาทั้งสอง โดยให้หัวแคะอยู่ตรงช่วงหัวเข่า หลังจากตัดขนบริเวณขา หู และหน้า ตัดเป็นแนวตรงลงไปทีไหล่ ให้มือซ้ายดึงหนังให้ตึง หลังจากตัดแถบที่สามแล้วให้จับขาขวา หน้า ดึงมาไว้ข้างหน้าและตัดขนตรงหน้าข้าง

7. หลังจากนั้นตัดลงมาตามสีข้าง โดยตัดให้ขยानกันลงมาตามไหล่ ครั้งที่สามและสี่ตัดให้เป็นแนวเดียวกันและเลยไปด้านริมของขาหลัง ส่วนที่เหลือพยายามใช้ปัตตาเลื่อนให้เต็มหน้าในการตัด โดยให้เท้าพยางส่วนท้ายของแคะและใช้มือส่วนหลังดึงหนังให้ตึงเพื่อความสะดวกในการตัด

หลังจากตัดเสร็จให้จัดรูปของขนแคะเป็นตัวแคะ จะเห็นเป็นส่วนต่างๆ ทียบขนส่วนที่ปนเปื้อนมากๆ ทิ้งไป พับทบเข้ามาทีละส่วนจากหัว ขาหน้า ขาหลัง และพับทบกลางตัว ชั่งน้ำหนักและม้วนเก็บใส่ถุง

การใช้ประโยชน์จากแกะ

เนื้อลูกแกะและเนื้อแกะ (Lamb and Mutton)

เนื้อลูกแกะ (Lamb) หมายถึง ซากหรือเนื้อที่ใช้บริโภคที่ได้จากแกะที่ยังไม่โตเต็มวัยทั้งเพศผู้และเพศเมีย อายุไม่เกิน 12 เดือน ส่วนเนื้อแกะ (Mutton) ได้จากแกะที่โตเต็มวัยทั้งเพศผู้และเพศเมีย อายุประมาณ 20 เดือนขึ้นไป ทั้งนี้มีความแตกต่างกันอย่างยิ่งในรสชาติ ความอร่อยและกลิ่น เนื้อแกะจะค่อนข้างเหนียวขึ้นอยู่กับอายุสัตว์เมื่อส่งตลาด และอาจจะมีกลิ่นเฉพาะตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังนั้นตลาดการบริโภคเนื้อแกะในประเทศไทยอาจจะอยู่ที่ระดับกลาง-สูง ผู้เลี้ยงควรทราบถึงข้อจำกัดของตลาด ในที่นี้จะยึดถือลักษณะการบริโภคแบบตะวันตก เปรียบเทียบให้ทราบ กล่าวคือ การบริโภคเนื้อลูกแกะสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. เนื้อลูกแกะที่เข้าสู่ตลาดช่วงเดือนเมษายน-กรกฎาคม ซึ่งเป็นเนื้อลูกแกะที่ตีเย็ม อายุเมื่อส่งตลาด 3-5 เดือน ลูกแกะจะถูกเลี้ยงด้วยน้ำนมแม่อย่างเดียว

2. เนื้อลูกแกะที่เข้าสู่ตลาดช่วงเดือน สิงหาคม-พฤศจิกายน ลูกแกะชุดนี้ จะได้รับการขุนด้วยหญ้าและธัญญาพืชเป็นอาหารหลัก อายุเมื่อส่งตลาดอยู่ระหว่าง 5-10 เดือน

3. เนื้อแกะรุ่นที่เข้าสู่ตลาดเมื่ออายุประมาณ 12-20 เดือน เนื่องจากแกะชุดนี้อายุน้อยกว่าที่จะส่งตลาดในรูปเนื้อแกะ แต่ก็อายุมากกว่าที่จะส่งตลาดในรูปของลูกแกะ อย่างไรก็ตามเนื้อแกะชุดนี้เหมาะสำหรับผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อน้อย เนื่องจากจะมีคุณภาพด้อยกว่า เนื้อลูกแกะ 2 ลักษณะแรก

ลูกแกะหลังคลอด โดยปกติจะให้กินนมแม่จนอายุ 5 เดือน ในกรณีที่เลี้ยงเพื่อขายเนื้อโดยตรง แต่บางครั้งอาจหย่านมเมื่ออายุ 3 เดือน และให้กินน้ำนมเทียม (Skim milk) ถ้าขายเนื้อได้กำไร ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถผลิตลูกได้อีก

1 ครอก โดยไม่กระทบกระเทือนต่อลูกครอกใหม่ เนื้อลูกแกะที่ได้จากลูกแกะชุดนี้ (อายุ 5 เดือน) จะมีลักษณะสีชมพูเรื่อๆ (คล้ายเนื้อสุกร) และโครงสร้างของกล้ามเนื้อจะละเอียด กระดูกยังไม่แข็ง ไม่มีกลิ่น ไขมันที่หุ้มเนื้อจะกระชับ แต่หลังจากลูกแกะอายุ 5 เดือนขึ้นไปแล้ว จะถูกส่งไปเลี้ยงในทุ่งหญ้า ดังนั้นลูกแกะจึงได้รับอาหารเป็นหญ้าและธัญญาพืช และเริ่มจะเข้าสู่ช่วงการโตเต็มวัย ดังนั้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะบางประการ เช่น สีของเนื้อและส่วนประกอบต่างๆ ของกล้ามเนื้อ กระดูก และไขมัน ทำให้แกะปรับเปลี่ยนจากลูกแกะไปเป็นแกะรุ่น และแกะเต็มวัย สีของเนื้อจะเข้มขึ้น และกลิ่นจะแรงขึ้น

หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่เลี้ยงแกะ

หน่วยงาน	พันธุ์แกะ	รหัส	โทรศัพท์
ส.ชัยภูมิ	1, 2, 3, 4, 5	044	812370
ส.เทพา	9	074	318041
ส.นครสวรรค์	1, 2, 4, 9	056	237256
ส.แม่ฮ่องสอน	6, 7, 8	053	611031

ศ. = ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ ส. = สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์

แกะเนื้อ

- 1 = คาทาดิน
- 2 = ซานตาอีนัส
- 3 = บาร์บาโดส
- 4 = ดอร์เปอร์
- 5 = มอตตอนเมอริโน

แกะขน

- 6 = บอนด์
- 7 = คอร์วีเดล
- 8 = ลูกผสมดอร์เซท

พื้นเมือง

- 9 = พื้นเมือง

การใช้ประโยชน์จากขนแกะ ผลิตภัณฑ์พื้ทอขนแกะ

ย៉าม

พ้คลุมไหล่

การใช้ประโยชน์จากขนแกะ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอขนแกะ

ผ้าปูโต๊ะ

ผ้าปูเตียง

เอกสารอ้างอิง

- David Lindsey. (1988) Breeding the Flock : Modern Research and Reproduction in Sheep. Inkate Press, Melbourne-Sydney. 73 pp.
- Ewald Sasimowoski. (1987) Animal Breeding and Production An Outline, Polish Scientific Publishers ; Warszawa, Elsevier Poland. 8900 pp.
- J.O. While T (1982) Sheep Production Guide : The Livestock and Grain Producers' Association of New South Wales. Macasthur Press, Parramatta, N.S.W, Australia. 230 pp.
- M.E. Ensminger. (1962) The Stockman's Handbook (Animal Agriculture Series) : The Instate Printer and Publishers, ING, Danville, Illinois U.S.A. 756 pp.
- Robert G. Haines. (1973) Food preparation for hotel, restaurant and cafeterias. American Technical Publishers, ING. Homewood, Illinois 60430 USA. 525 pp.
- Roger C. Merkel, Subandriyo. (1997) Sheep and Goat Production Handbook for Shoutheast Asia (Third Edition). 214 pp.
- Tomus Harmsworth and Graham Day. (1990) Wool and Mohair: Producing Better Natural Fibres (Second Edition), Inkata Press, Melbourne and Sydney. 222 pp.

แบบสอบถาม

หนังสือคำแนะนำ เรื่อง การเลี้ยงแกะ

1. ชื่อ (นาย/นาง/น.ส./อื่นๆ).....นามสกุล.....อายุ.....ปี
2. บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
3. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 1. มัธยมศึกษา 2. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 3. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. อาชีพหลัก
 1. เกษตรกร (เลือก) พืช, ประมง, ปศุสัตว์ 2. พนักงานเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว
 3. รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. ท่านได้รับหนังสือเล่มนี้มาจากที่ใด
 1. กรมปศุสัตว์ (ระบุหน่วยงาน).....
 2. การจัดงานด้านปศุสัตว์ (ระบุชื่องาน).....
 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. หนังสือเล่มนี้ได้ให้ประโยชน์อะไรกับท่านบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ให้ความรู้ 2. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. เหตุผลที่ทำให้ท่านหยิบหนังสือเล่มนี้มาอ่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ชื่อเรื่อง/เนื้อหา 2. การจัดรูปเล่มน่าสนใจ
 3. ขนาดตัวอักษรน่าอ่าน 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
9. ท่านต้องการทราบอะไรเพิ่มเติมจากหนังสือเล่มนี้อีก (โปรดระบุ)
9.1
9.2
9.3
10. คำถามที่ท่านต้องการถามเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ อะไรบ้าง (โปรดระบุ)
10.1
10.2
10.3
11. ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ)
.....
.....

☆ ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ ☆

กรุณาส่งแบบสอบถามคืนได้ที่

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรสาร 0-2653-4934 E-mail: ausaneec@dld.go.th

เลี้ยงสัตว์ให้ดีพลดี จะมี

- สัตว์พันธุ์ดี
- อาหารดี
- โรคเรื้อรังดี
- การจัดการ (การเลี้ยงดู) ดี
- การควบคุมป้องกันโรคดี

มีปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ปรึกษาได้ที่

- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
- สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี
- กองบำรุงพันธุ์สัตว์
- กองอาหารสัตว์
- ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี

www.dld.go.th